

Қарағанды Мемлекеттік Медицина Университеті
Қазақстан тарихы және әлеуметтік - саяси пәндер
кафедрасы

СӨЖ

Тақырыбы: «Қоғамның саяси жүйесі»

Орындаған: Нарбаев Д.Қ.

Тексерген: Темірқұлов О.Ж.

Қарағанды 2009 ж

Жоспар

Кіріспе

Негізгі бөлім

1. Қоғамның саяси жүйесі.
2. Ұғымы мен құрылымы
3. Қоғамның саяси жүйесіне тән сипаттар
4. Негізгі ерекшеліктері
5. Функциялары мен типологиясы

Қорытынды

Пайдаланған әдебиеттер

Кіріспе

Қазақстан Республикасының саяси жүйесі, оның құрамдас қолданыстағы ҚР Конституциясында көрсетілген, онда «Республика қызметінің негізгі принциптері: қоғамдық келісім және саяси тұрақтылық, бүкіл халықтың игілігі үшін экономикалық даму, қазақстандық патриоттылық, мемлекеттік өмірдің барынша маңызды мәселелерін республикалық референдумда немесе Парламентте дауыс беруді қосқанда демократиялық әдістермен» көрсетілген.

Қоғамның саяси жүйесінің элементтері

Саяси
институттар

Саяси қарым-
қатынастар

Құқықтық
нормалар

Саяси
сана

Саяси институттар

*Жеке
саяси*

*Жеке емес
саяси*

*Саяси
емес*

*Тікелей саяси
билікті
іске асырушы саяси
Партиялар.*

*Кәсіподақтар,
қауымдастықтар,
жастар
ұйымдары.*

*Спорттық
қоғамдар,
экологиялық
қозғалыстар.*

Саяси қатынастар

Саяси қатынастарға таптардың, этникалық бірлестіктердің, тұлғалар мен қоғамның, азаматтар мен мемлекеттің арасындағы қатынастар кіреді. Саяси қарым-қатынастар – бұл ынтымақтастық қарым-қатынастар, мүдделердің теңдестігін есептеу, оқшаулау, бейтараптандыру, күрес және т.б, олар ұлттар, қауымдар арасындағы өзара қарым-қатынастың қоғамдық формасы.

ҚҰҚЫҚТЫҚ нормалар

Саяси жүйеде оған кіретін ұйымдардың қызметі және өзара қызметі *әлеуметтік-саяси нормалармен, құқық нормалармен* реттеледі. Осы нормалар жүйесінде құқық ерекше орынға ие, ол барлық қоғамдық қатынастардың басты нормативтік реттеушісі. Қазіргі кезде саяси жүйенің әрекет етуінде бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі мен маңызы артты.

Саяси сана

Саяси жүйеге қоғамның саяси мәдениеті секілді элементі де кіреді. Қоғамның саяси мәдениеті азаматтардың биліктің өкілдік органдарын сыйлауға, заң жобаларын талқылауға, арналған қоғамдық референдумдарға қатысу және т.б сыйақты демократиялық принциптер мен нормалар негізінде саяси шешімдер дайындау мен саяс өмірге қатысу деңгейін сипаттайды.

Саяси жүйенің функциялары

Қоғамның мақсаты мен міндетін анықтау

Оларды орындау үшін ресурстарды жұмылдыру

Қоғамның бүкіл элементтерін интеграциялау

Көпшіліктің саяси санасын қалыптастыру.

Қолданыстағы
экономкалық және
әлеуметтік жүйені

қорғау

Мәдени –
тәрбие
қызметі

Ішкі
функцияла
р

Шарушыл
ық
қызметті
реттеу

Әлеуметтік – саяси
күштерді
шоғырландыру,
қатынасты реттеу

Сыртқы функциялар

```
graph TD; A[Сыртқы функциялар] --> B[Егемендікті, мемлекеттік мүдделерді қорғау]; A --> C[Басқа елдермен ынтымақтастықты дамыту]; A --> D[Жаһандық жағдайларды шешуге қатысу];
```

Егемендікті, мемлекеттік мүдделерді қорғау

Басқа елдермен ынтымақтастықты дамыту

Жаһандық жағдайларды шешуге қатысу

Қоғамдық саяси жүйенің типтері

- ❖ Буржуазиялық
- ❖ Социалистік
- ❖ Өтпелі

Қоғам жүйесін типтендіруге жатады

- Дастүрлі және қазіргі заманғы;
- Либералды демократиялық және радикалды – авторитарлық;
- Ағылшын – американдық және континентті – еуропалық;
- Индустрияға дейінгі, ішінара индустриялық және басқалары.

Қосымша құнға байланысты жеке меншік дүниеге келді, адамды адам қанауына мүмкіндік туды. Ол әскери тұтқындар мен қауымның қарызданған, берешекке белшесінен батқан бейшаралық халге түскен мүшелерін құлдарға айналдыру нәтижесінде пайда болды. Алғашқы адамдар қоғамның орнына құл иеленушілік қоғам келді. Осындай сатылардан өту барысында қоғамның саяси жүйесі қалыптасты.

Қорытынды

Сайып келгенде, саяс жүйе қоғамның күрделі, сан қырлы құрылымы болып табылады. Ол орасан зор үйлестіру және жинақтау қызметін атқарады. Жалпы қоғамның және әлеуметтік топтардың дамуы саяси жүйенің қаншалықты орнықты, жақсы жұмыс істеуіне байланысты. Оны толық түсіну үшін саяси жүйенің құрамдас элементтерін, әсіресе мемлекетті оқып білу керек.

Қолданылған әдебиеттер

1. Қ.Ж. Рахметов, А.Н. Болатова
«Саясаттану» Алматы – 2005. 66-бет
2. Д. Жамбылов «Саясаттану» АЛМАТЫ
ЖЕТІ ЖАРҒЫ. 61-бет
3. Қазақстан Республикасының
Конституциясы – Алматы. 1995. 4-бет
4. Григорьев В.К. Курс лекций по
политологии – Алматы, 1997. 52-53 бет

